

กระแสความหลากหลายทางชีวภาพ

กับปัญหาพื้นฐานของสังคมไทย

.....ระพี สาคริก

เราไทยถูกสอนให้เชื่ออย่างฝังหัวว่า วิทยาศาสตร์เป็นสิ่งสร้างความเจริญให้แก่สังคม แต่การเชื่อมพื้นฐานภาวะยี่มั่นถึมั่น ก็ทำให้ไม่สามารถนำเอาเหตุผลทางสังคมและวัฒนธรรม มาใช้รองรับโครงสร้างการพัฒนาวิทยาศาสตร์ให้มันคงอยู่บนรากฐานจริงของเราเองได้ แต่ยิ่งกระทำไปก็ยิ่งทำให้ตนเองต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลกระแสแห่งกรรมลึกลับซึ่งยิ่งขึ้น ผลจากการกระทำจึงทวนกลับมาทำร้ายตัวเราเองอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น ซึ่งขณะนี้เริ่มเห็นได้ชัดเจนนยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ

ย้อนกลับไปสู่ช่วงเวลาซึ่งไม่นานปีมากนัก มีนักวิชาการไทยกล่าวกันหนาหูยิ่งขึ้นว่า ขณะนั้นในแวดวงวิชาการต่างประเทศ สนใจเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ (biodiversity) เด่นชัดมากขึ้น ศัพท์คำนี้ ถ้ามองความหมายได้ลึกซึ้งถึงเงื่อนไขซึ่งอยู่ในรากฐานและเห็นภาพได้ครบองค์ น่าจะหมายถึงความหลากหลายในด้านรูปลักษณะของทรัพยากรสิ่งมีชีวิตที่ปรากฏพบาเปลี่ยนแปลงเป็นวัฏจักร โดยที่มีเหตุมีผลสัมพันธ์กันอยู่กับวิถีชีวิตประจำวันของมนุษย์เป็นธรรมชาติ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งธรรมชาติของคนท้องถิ่นในสังคมประเทศเขตร้อนซึ่งมีพื้นฐานอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากร เช่นประเทศไทย ซึ่งพื้นฐานความรู้ได้รับการหล่อหลอมมาจากอิทธิพลของบรรยากาศการจัดการศึกษา ซึ่งเน้นอยู่บนด้านรูปวัตถุอย่างต่อเนืองกันมาเป็นเวลานาน มาถึงบัดนี้แม้ในกลุ่มคนซึ่งเรียกกันว่า นักวิชาการ ส่วนใหญ่ก็ยังคงมองประเด็น ชีววิทยาและชีวภาพ อย่างมีแนวโน้มเน้นอยู่กับ ด้านรูปวัตถุและยี่คติรูปแบบ ซึ่งแน่นอนที่สุดย่อมมีผลกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลง ที่มุ่งจำแนกแยกแยะสิ่งซึ่งเป็นอยู่ในปัจจุบัน แยกแขนงออกไปเรื่อย ๆ เพียงทิศทางเดียว และกระแสยี่คติก็มีทั้งแพร่กระจายกว้างขวางออกไปมากขึ้น กับหยั่งรากลงสู่ระดับลึก เห็นยวเนนยิ่งขึ้นไปอีก ทำให้บรรยากาศทางวิชาการโดยทั่ว ๆ ไป สั่นคลอนมากขึ้นเป็นลำดับ

มีประเด็นที่พึงสนใจและน่าสังเกตว่า การหยิบยกเอาคำว่า หลากหลาย มาอุปเปรณให้เป็นที่สนใจ ในสภาวะพื้นฐานของสังคมเช่นนี้ ย่อมก่อให้เกิด แรงโน้มถ่วงจิตใจ ที่ตีความได้ว่า น่าจะทำให้เกิดการผลักดันหรือเพิ่มพูนกระแสที่ มุ่งทิศทางไปสู่ ภาวะยี่คติรูปแบบ ซึ่งมีทุนเดิมอยู่แล้ว ให้เนนแน่นยิ่งขึ้น

สิ่งสำคัญประการหนึ่งก็คือ พื้นฐานธรรมชาติในเขตร้อนของโลก เป็นแหล่งซึ่งอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากร หากมองที่วินัยการเปลี่ยนแปลงแม้ว่าจะมุ่งไปยังด้านรูปวัตถุ แต่ก็น่าจะเห็นได้ถึงสัจธรรมของแต่ละสิ่ง ซึ่งมีทั้งการเกิดใหม่และการดับสูญ ถ้านำเอาเพียงด้านความหลากหลายมากล่าวเนน ย่อมหมายถึงการสร้างกระแสที่นำที่มีผลเสริมพื้นฐานให้มุ่งสู่ ภาวะเนนภาพเฉพาะหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนส่วนใหญ่ในท้องถิ่นนี้ได้ถูกครอบงำโดยอิทธิพลวัตถุสำเร็จรูปจากพฤติกรรมของชนต่างชาติต่างถิ่นซึ่งอยู่ในระดับมีโอกาสเหนือกว่า โดยที่ในอดีตได้มุ่งเข้ามาครอบงำทรัพยากรนำกลับไปสร้างประโยชน์ให้กับตนเองและพรรคพวก เพื่อหวังว่าแม้ในอนาคตก็ยังสามารถหลอกได้ง่าย อย่งไรก็ตามโดยหลักธรรมชาติ ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมมีการกระจายปรากฏการณ์ออกเป็นสองขั้ว จึงย่อมมีคนท้องถิ่นส่วนหนึ่งที่เริ่มรู้เท่าทัน และคนกลุ่มนี้มีการเปลี่ยนแปลงที่ขยายตัวกว้างขวางมากขึ้น ทั้ง ๆ ที่กระแสวัตถุที่เข้ามายี่คติรองความคิด มีความลึกลับและรุนแรงยิ่งขึ้น

หลักสัจธรรมได้ชี้ไว้อย่างชัดเจนว่า ไม่มีสิ่งใดในด้านรูปวัตถุ จะมีตัวตนและรูปร่างมั่นคงยั่งยืน ให้ยี่คติได้อย่างจริงจัง คงมีแต่กระแสการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีทั้งเหตุและผลกำหนดทิศทางเป็นวัฏจักร แม้การถูกหลอกให้หลงเชื่อเพื่อฝ่ายที่หลอก มีแผนการณ์หวังให้อีกฝ่ายหนึ่งยี่คติรูปแบบและรสรชาติ วันหนึ่งข้างหน้า ย่อมทวนกลับมารู้ได้ถึงความจริง ไม่เร็วก็ช้า

ถ้าพิจารณาเรื่องนี้โดยใช้หลักการดำรงชีวิตและวิธีการเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ ซึ่งมีเหตุผลปรากฏอยู่บนพื้นฐานความจริงจะพบว่า แต่ละชีวิตหาใช่มีเพียงร่างกายและจิตใจเท่านั้น หากยังมีจิตใจเป็นพื้นฐาน โดยมีอิทธิพลกำหนดพฤติกรรมของกายอีกด้วย กับอีกประเด็นหนึ่ง การที่กายมีโอกาสสัมผัสกับกระแสสิ่งแวดล้อมซึ่งปรากฏเปลี่ยนแปลงอยู่รอบด้านอย่างต่อเนื่อง หากจิตใจซึ่งถือรากฐานชีวิตขาดความมั่นคงเข้มแข็งเพียงพอ ย่อมเป็นโอกาสให้อิทธิพลจากสิ่งเหล่านั้น ถ้ายทอดกระแสผ่านกายด้วยรสสัมผัส เข้าไปแฝงครอบงำเป็นเงื่อนโซ่ ทำให้จิตใจต้องตกเป็นทาสกายตัวเองซึ่งผิดแผกไปต่อสิ่งเหล่านั้นได้ง่ายที่สุด

กระแสที่สั่งสมเงื่อนโซ่ดังกล่าว ทำให้มีผลย่ำ-กำหนดแนวคิดและวิถีชีวิตคนท้องถิ่น ให้หันเหทิศทางจากที่ควรจะมีมุ่งสู่เป้าหมายของการเสริมสร้างคุณภาพความเป็นมนุษย์ที่แท้จริง มาสู่ด้านตรงข้ามตรงข้ามมากขึ้น ศักยภาพในการแก้ปัญหาต่าง ๆ บนพื้นฐานตนเองในกระแสชีวิตประจำวันของแต่ละคนโดยหน้าที่ จึงกลายเป็นสิ่งซึ่งเป็นเหตุให้สร้างปัญหาแก่ตัวเองและสังคมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในทุก ๆ เรื่อง

ทั้ง ๆ ที่มนุษย์แต่ละคน หลังจากเกิดมาแล้ว ต้องอยู่และดำเนินวิถีทางร่วมกันบนพื้นฐานวัฒนธรรมท้องถิ่น กับเหตุซึ่งทำให้แต่ละคน อยู่บนฐานปัจจัยที่ทำให้เกิด ภาวะหลากหลาย ไม่ว่าจะบนพื้นฐานทางหรือจิต แต่ในอีกด้านหนึ่งซึ่งมุ่งลงไปยังรากฐาน ก็ควรมีวิถีทางมุ่งสู่ความเป็นหนึ่งเดียวกัน อยู่ด้วยเด่นชัดยิ่งขึ้น ทั้งนี้และทั้งนั้นก็เพื่อให้ธรรมชาติในตัวเอง กำหนดวิถีการอยู่ร่วมกัน ให้เป็นไปอย่างราบรื่น และทำให้สังคมมั่นคงอยู่ได้

เหตุฉะนั้น การขึ้นน้ำค้าง ๆ แก่เพื่อนมนุษย์หากมีความจริงใจ จึงไม่น่านำเอาภาวะหลากหลายมาทำให้เป็นภาคโคศเค่นเพียงด้านเดียว เนื่องจากอีกด้านหนึ่งซึ่งเคยสร้างกระแสครอบงำไว้แล้วโดยใช้กลยุทธ์นำเอาผลิตผลสำเร็จรูปทางวิทยาศาสตร์ในเชิงวัตถุ ซึ่งจริง ๆ แล้ว กลุ่มชนต่างถิ่นซึ่งเป็นต้นเหตุก็เข้ามานำเอาทรัพยากรธรรมชาติจากท้องถิ่นแถบนี้ไปแปรรูปเป็นวัตถุสำเร็จรูป แล้วชนกลับมาใช้เป็นเครื่องมือ สร้างความได้เปรียบในแฝงเป็นเงื่อนโซ่ไว้ในกระแสวัฒนธรรมท้องถิ่น เดิมโดยขึ้นมาอย่างเป็นระบบ เชื่อมโยงไปถึงความได้เปรียบทางสังคม การเมืองและเศรษฐกิจด้วย

ทั้งนี้และทั้งนี้ มาถึงบัดนี้ ไม่ว่าการชูประเด็นเน้นภาวะหลากหลาย จะมีเจตนาหวังให้กระแสความได้เปรียบซึ่งแฝงเป็นเงื่อนโซ่อยู่แล้วได้มีโอกาสสับทอก หรือเพราะธรรมชาติของคนซึ่งตกลงไปอยู่ในภาวะเช่นนี้ กระทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ที่สุดแล้วแต่ ย่อมมีผลย่ำกระแสซึ่งครอบงำอยู่แล้วให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ในเมื่อสิ่งใดก็ตามที่อยู่ในกระแสสิ่งแวดล้อม และมีบทบาทสัมพันธ์ถึงวิถีชีวิตมนุษย์ ย่อมมีมนุษย์เข้าไปผูกพันอยู่ในพื้นฐานวัฏจักรของเหตุและผล หากมนุษย์ไม่ถูกอิทธิพลของสิ่งเหล่านั้นครอบงำรากฐานจิตใจ ไม่ว่าจะมีโอกาสสัมผัสสิ่งใด ย่อมสามารถมองด้วยทรรศนะที่ไม่ยึดติดอยู่กับด้านวัตถุของสิ่งนั้น ทำให้สามารถมองผ่านลงไปได้ถึงมนุษย์ผู้เป็นเหตุแห่งปัญหา และเข้าใจได้ถึงธรรมชาติชีวิตของผู้เป็นเหตุได้ ซึ่งพึงเรียกได้ว่า เป็นผู้รู้และเข้าใจถึงปัญหาอย่างแท้จริง

ดังนั้น เมื่อชี้ให้เห็นภาพได้ทั้งสองด้าน และสะท้อนให้เกิดภาพที่ชัดเจนด้วยว่า ด้านใดเป็นส่วนฐาน-ด้านใดเป็นส่วนปลายของโครงสร้างของปัญหา ย่อมรู้ได้ว่าการมุ่งแก้ปัญหาให้ถึงพื้นฐานของเหตุ ควรกำหนดวิถีทางอย่างไรจึงถือได้ว่า มีความมั่นใจในผลสำเร็จ แม้การกล่าวถึงความหลากหลายทางชีวภาพ ควรมีการกล่าวเน้นถึงความสำคัญของความเป็นหนึ่งทางชีวภาพ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานความรู้ลึกด้วยอย่างละเอียด เสียมิได้

หากเน้นทิศทางการรู้สึก มุ่งสู่ความหลากหลายด้านเดียว บนพื้นฐานสังคมซึ่งคนส่วนใหญ่ตกอยู่ได้ภาวะครอบงำจากรูปวัตถุ ย่อมมีโอกาสส่งเสริมให้สังคมซึ่งสภาวะพื้นฐานควรมีแนวโน้มของวิถีการเปลี่ยนแปลงสู่การรวมตัวกันด้วยความรัก สามัคคี และร่วมมือร่วมใจกันด้วยความเข้าใจซึ่งกันและกันอันถือเป็นความหวัง ต้องแปร

เปลี่ยนไปเป็นสภาวะที่มุ่งสร้างความร่าเริงขึ้นเรื่อย ๆ

ทั้งนี้และทั้งนั้น แม้ภาพที่เห็นจากภายนอกจะพบว่า การเกิดการคับซึ่งเป็นด้านรูปลักษณะของชีวิตภาพจะมี ความหลากหลายเป็นธรรมชาติ แต่ก็ เป็นเพียงผลซึ่งอยู่ในกระแสการเปลี่ยนแปลง โดยมีปัจจัยซึ่งเป็นตัวแปร ลักษณะต่าง ๆ เป็นเหตุร่วมกำหนด ครอบงำที่สิ่งแวดล้อม เข้ามามีบทบาทอยู่ในชีวิตประจำวันของแต่ละคน- อย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้นทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ จึงควรมุ่งมองให้ลึกซึ่งถึงเงื่อนงำที่มุ่งเหตุและผลต่อชีวิต เป็นสิ่งสำคัญที่สุด

ถ้ามองได้ถึง ย่อมเห็นภาพได้ชัดเจนด้วยความเข้าใจจริงว่า **ความเป็นหนึ่งเดียวทางชีวิตภาพ หากเป็นไปได้ น่าจะเป็นเหตุสำคัญที่กำหนดให้วิถีชีวิตมุ่งสู่การอยู่รอดและความเป็นความตายในอนาคตของสังคมคนท้องถิ่น บนสมมติฐานชีวิตที่ถือรากฐานตนเองผูกพันอยู่กับธรรมชาติและทรัพยากรอย่างสำคัญด้วย**

หากจะมองให้ถึงปรัชญาชีวิตมนุษย์ทุกชาติทุกภาษาและทุกลักษณะเงื่อนงำภายในกระแสวัฒนธรรม ซึ่งวิถี- การเปลี่ยนแปลงต่างก็เป็นวัฏจักรแล้ว คงสามารถอุปมาอุปมัยด้วยลักษณะและบทบาททางลอร์ดซึ่งวิ่งไปข้างหน้า โดยที่ถือด้านหนึ่งก็มีพื้นดิน-พื้นถนนเป็นฐานรองรับกับกาลเวลาเป็นสิ่งที่โอกาส

ถ้ามองด้วยภาพรวมซึ่งครอบคลุมปัจจัยทุกอย่างเอาไว้ทั้งหมดย่อมเห็นได้ว่า รถทั้งคันวิ่งผ่านพื้นถนนและ บรรยากาศรอบด้านโดยมุ่งไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง หากมองที่กลไกพื้นฐานของรถจะพบกับภาพกงล้อและพื้น- ถนน ซึ่งที่ตัวกงล้อขณะกำลังหมุน พื้นผิวด้านบนจะเคลื่อนไปข้างหน้าตามทิศทางการเคลื่อนตัวของรถ แต่ผิวพื้น- กงล้อด้านล่างซึ่งเป็นส่วนที่สัมผัสกับพื้นถนนจริง ๆ กลับเคลื่อนไปสู่ด้านหลัง ซึ่งเป็นทิศทางที่สวนกันกับตัวรถ

เสมือนวิถีชีวิตหนึ่งไม่ว่าของบุคคลหรือของสังคมซึ่งมีคนอยู่ร่วมกันและรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งต้องมีทั้งการมุ่ง ไปข้างหน้าซึ่งเรียกกันว่า การพัฒนา กับอีกด้านหนึ่งซึ่งมุ่งทิศทางไปสู่ด้านหลังหรือ ด้านทบทวนที่ตัวเอง ที่เรียก กันว่า การอนุรักษ์ ยิ่งไปกว่านั้นยังพบว่า ภายในภาพรวมการหมุนของกงล้อบนพื้นดิน ด้านซึ่งมุ่งไปข้างหน้า ลอย อยู่อย่างปราศจากพื้นดินหรือพื้นถนนรองรับ ทั้งเพื่อความมั่นคงและเพื่อการมุ่งทิศทางไปข้างหน้าอย่างได้ผลจริง คงก้าวไปไม่ได้หากขาดด้านดอยหลังเป็นฐานให้ ผลซึ่งหวังได้ว่าจะนำไปสู่การบรรลุตามเป้าหมายก็คือ การ ที่รถทั้งคันอันเป็นสิ่งรองรับและนำทั้งผู้ขับและผู้โดยสาร ที่จะสามารถแล่นไปข้างหน้าได้ตามความปรารถนานั้น ไม่ว่าจะรถนั้นจะมีจำนวนกี่ล้อ แต่ละล้อจำเป็นต้องมีพื้นฐานซึ่งมุ่งทิศทางสู่ด้านหลังเป็นฐานสัมผัสกับพื้นถนน ก็มี ค้ำบนซึ่งมุ่งไปข้างหน้า เช่น เคียวกันกับตัวรถเป็นอีกส่วนหนึ่งบนแกนเดียวกัน

การที่ทั้งด้านที่เคลื่อนไปสู่ด้านหลังและใช้เป็นที่ฐานจริง กับมีอีกด้านหนึ่งซึ่งเคลื่อนไปข้างหน้า อยู่ร่วม แกนเดียวกัน กับมีทั้งพื้นถนนและเวลาเป็นโอกาส ความหวังที่จะได้มีการพึ่งพาตนเองจึงจะบรรลุผลได้อย่าง แท้จริง เมื่อใดมีการตกไปอยู่ในสภาวะแยกส่วนระหว่างสองด้าน และติดตามมาด้วยการกระทบกระทั่งกันบน วิถีทางที่รุนแรงยิ่งขึ้น ย่อมหมายความว่าได้อย่างชัดเจนว่า **ภาวะที่แกนย่อมแตกสลายแล้ว ยังคงเหลืออยู่แค่ชิ้น ส่วนซึ่งสานกันอยู่แค่เพียงผิวเผิน เมื่อใดที่ถูกรวมด้วยแรงซึ่งเหมาะสมกับสภาพที่เป็นจริง ย่อมเกิดการย่อย ยับลงในที่สุดได้โดยง่าย ไม่เร็วก็ช้า**

ระบบและวิถีชีวิตมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งนำมาเปรียบเทียบกับภาระหนักของกงล้อที่รองรับและกำหนดทิศ- ทิศทางการแล่นไปข้างหน้าของรถ ยังมีอีกมิติหนึ่งซึ่งควรได้รับการมองและเข้าใจถึงด้วย คือ การหมุนของกงล้อ ย่อมต้องมีแกนเป็นศูนย์กลาง - เป็นหัวใจสำคัญ ภาวะการเรียนรู้ของชีวิตแต่ละคนนับตั้งแต่เกิด ย่อมต้องเริ่มต้น จากภาวะซึ่งเป็นรอบนอกของกงล้อธรรมชาติ แม้ว่าวงล้อชีวิตของแต่ละคนจะมีขนาดและลักษณะแตกต่างกันหลากหลายก็เป็น เรื่องรายละเอียด พื้นฐานจริงของการเรียนรู้ จึงอยู่ที่การมีโอกาสสัมผัสกับสภาวะที่เป็นจริง ของ-

ทุก ๆ เรื่องที่ผ่านเข้ามาในวิถีชีวิต ดังเช่นแต่ละส่วนของวงล้อที่หมุนได้อย่างอิสระ และมีความสำคัญต่อกงล้อนั้น
เท่าเทียมกันหมด

กับอีกประการหนึ่ง แม้ว่า ณ แต่ละช่วง วงล้อจะหมุนบนแกนตัวเองด้วยอัตราความเร็วมากน้อยแค่ไหนก็ตาม เส้นรอบวงซึ่งอยู่รอบนอกจะมีอัตราความเร็วในการหมุน เร็วกว่าเส้นรอบวงซึ่งอยู่ถัดเข้าไปยังแกนอันเป็นศูนย์กลางตามลำดับ ซึ่งบุคคลผู้เข้าถึงความจริงย่อมสามารถเห็นภาพดังกล่าวแล้วได้ชัดเจน และเห็นได้ว่า แกนก็ยังคงเป็นแกนเหมือนเดิม หากได้เปลี่ยนแปลงสภาพไปเป็นอย่างอื่นไม่

ประสบการณ์ชีวิตจริงของแต่ละคน ผู้ลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังในสิ่งซึ่งเป็นของจริง ที่ธรรมชาติกำหนดมาให้ภายในรากฐานตนเองนับตั้งแต่เกิดอย่างไม่ทวนหัวต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบและแพร่อิทธิพล ย่อมถือเป็นสิ่งสำคัญ กำหนดให้วงจักรซึ่งเคยอยู่รอบนอกในช่วงแรก ๆ ของชีวิต มีการขยายตัวลงสู่ระดับที่ลุ่มลึก และกว้างเข้าไปใกล้แกนยิ่งขึ้นตามเหตุและผลและเป็นธรรมชาติอยู่ในนิรันดร์ กับส่วนซึ่งเป็นแก่นแท้ของแกน ย่อมอยู่ในใจกลางซึ่งลึกที่สุดแล้วที่เข้าถึงได้

หากวิถีชีวิตเข้าถึงแก่นแท้ของแกนกลางจริงย่อมพบได้ว่า ไม่มีจิตใจหมุนเข้าหรือเร็ว เพราะไม่มีอะไรจะหมุนเป็นตัวเป็นคนแม้เพียงปรมาณูซึ่งก็เป็นเพียงพลังงานด้านวัตถุของวิทยาศาสตร์ คงมีแต่ความว่างเปล่าเท่านั้น ซึ่ง ณ จุดนี้เองที่น่าจะเป็นสิ่งเชื่อมโยงระหว่างสองด้านของศาสตร์ต่าง ซึ่งจริง ๆ แล้วก็มีมนุษย์เป็นผู้กำหนด

พลังงานในระดับพื้นฐานของจิตใจมนุษย์ จึงไม่มีแม้แต่คำว่าเป็นปรมาณูหรืออะไรอื่น แต่บุคคลผู้เข้าถึงได้ซึ่งระดับอันเป็นที่สุดของความจริง ย่อมรู้ได้เห็นได้ถึงของจริง และพฤติกรรมที่แสดงออกในทุกโอกาสและทุกแห่งอย่างอิสระ ย่อมเกิดกระแสธรรมชาติที่สำนจากตนเองออกสู่บุคคลอื่นผู้เป็นเพื่อนมนุษย์ และผู้รู้ได้ย่อมสามารถเห็นสรรพชีวิตและสิ่งทั้งหลายได้ในด้านดีเสมอ

ส่วนวิถีชีวิตบุคคลผู้อยู่อย่างประมาท ซากการเจริญสติในรากฐานธรรมชาติของตนเอง คงมุ่งยึดเกาะอยู่กับสิ่งปรุงแต่งซึ่งปรากฏอยู่ภายนอก แรงหมุนของวงล้อชีวิตย่อมอยู่ในสภาวะซึ่งให้โอกาสแก่กระแสจากภายนอก เข้ามามีอิทธิพลเหนือกว่า กำหนดวิถีทางที่เหวี่ยงให้วิถีชีวิตตนเองห่างออกไปจากแกน ออกสู่ภายนอกยิ่ง ๆ ขึ้นไปเป็นลำดับ อย่างไม่มีใครอื่นจะช่วยแก้ไขให้ได้

การอนุรักษ์และพัฒนาที่แท้จริง จึงมีรากฐานจริงอยู่ในกระแสจิตใจของแต่ละคนเป็นธรรมชาติมาแต่กำเนิด หากบุคคลผู้ครองชีวิตตนเองไม่อาจมองเห็น ย่อมไม่สามารถมองเห็นการอนุรักษ์และพัฒนาที่เป็นของจริงในชีวิตอื่นสิ่งอื่น ไม่ว่าจะคิดและกระทำการในด้านอนุรักษ์หรือพัฒนา ย่อมปรากฏกระแสซึ่งแผ่ไปด้วยเงื่อนไขที่กำหนดทิศทางหวนกลับมาทำลายตัวเองได้ทั้งสองด้านไม่เร็วก็ช้า กับอีกประการหนึ่ง ไม่ว่าใครอื่นจะชูประเด็นอะไรขึ้นมา ย่อมขาดการรู้เท่าทัน ทำให้ตกเป็นเครื่องมือ เสริมสร้างกระแสที่หวนกลับมาทำลายตัวเองด้วยเช่นกัน

สังขรณ์จึงชี้ไว้ชัดเจนว่า ชีวิตแต่ละคนที่เกิดมา คือพื้นฐานสังคมโดยแท้ และแต่ละคนต่างก็มีคุณค่าอยู่ในตัวเองอย่างเสมอเหมือนกัน ฉะนั้นก่อนการอนุรักษ์ซึ่งมุ่งวิถีไปยังความสำคัญของป่า ภูเขา ท้องทะเล ดินไม้ สัตว์-ป่า ปะการัง และฝนฟ้าอากาศ หากเข้าถึงสังขรณ์ของธรรมชาติจริง มีความจริงใจเป็นฐาน ย่อมมุ่งทิศทางสู่รากฐานตนเองที่พึงมีต่อเพื่อนมนุษย์ และมุ่งที่คุณสมบัตินี้ความเป็นมนุษย์ เป็นเป้าหมายให้ คั่นชัดยิ่งขึ้น ดังที่กล่าวกันว่า การเจริญสติ ซึ่งกระทำได้โดยหมั่นสำรวจตัวเองว่า เรารักและสนใจอะไรภายในจิตวิญญาณที่แท้จริง กับอีกด้านหนึ่ง สิ่งซึ่งกำลังกระทำนั้น สะท้อนภาพที่มันคง ชื่อลึกลับอยู่กับตนเองหรือเปล่า เพื่อหวังบังเกิดภาวะชื่อลึกลับซึ่งนำประโยชน์สุขสู่ทั้งตัวเองและเพื่อนมนุษย์ได้อย่างจริงจัง ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนและมีสภาวะเป็นจริงอย่างไรก็ตาม

บุคคลผู้เข้าถึง ย่อมไม่มีภาวะปฏิเสธที่ตัวเองด้วยเงื่อนไขต่าง ๆ ซึ่งเป็นเพียงข้ออ้าง ใด ๆ ทั้งสิ้น

ดังนั้น หากนึกถึงคำว่า "ชีวภาพ" จึงควรมีธรรมชาติของความรู้สึก ที่หมายถึงมนุษย์"ก่อนอื่น โดยที่ การรู้ได้ถึงเป็นสิ่งเกิดจากรากฐานธรรมชาติกับวิถีทางในอดีต ที่มุ่งศึกษาวิเคราะห์สาเหตุและผลจากปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นกับตัวเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อหวังการรู้ตนเองก่อนนำสู่การรู้ชีวภาพซึ่งเป็นเพื่อนมนุษย์และสามารถแสดงต่อไปยังชีวิตและสิ่งอื่น ๆ ที่ปรากฏหลากหลาย เป็นภาพให้เห็นได้สัมผัสได้อยู่เพียงภายนอก

การนำประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพมาสู่ให้เกิดภาวะโคดเค้น สร้างกระแสขึ้นหรือย้ำความรู้สึกเพื่อนมนุษย์ ไม่ว่าจะเจตนาแอบแฝงหรือไม่ก็ตาม สำหรับบุคคลผู้รู้และเข้าถึงความจริง ย่อมน่าจะได้รับการทบทวนเพื่อปรับทิศทางใหม่ มาเป็นความหลากหลายทางเทคโนโลยี บนฐานความเป็นหนึ่งเดียวของธรรมชาติ

พฤติกรรมที่นำเอาธรรมชาติซึ่งควรมีรากฐานหยั่งลึกลงถึงความจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งเป็นเหตุเป็นผลของทุกชีวิตและทุกสิ่ง มาบิดเบือนกระแสให้เป็นเพียง ชีวภาพของชีวิตและสิ่งต่าง ๆ แดงยังเน้นสู่เพียงภาวะหลากหลายด้านเดียวด้วย ซึ่งแน่นอนที่สุด เมื่อมีชีวภาพก็ย่อมมีกายภาพบนฐานวัตถุเป็นสิ่งที่คิดตามมาด้วย จึงถือเป็นภาพของภาวะต้นเขินที่เริ่มจากระดับหนึ่ง กับทิศทางที่มุ่งไปสู่วิถีทางดังกล่าว

สำหรับบุคคลผู้รู้เท่าทันย่อมเห็นได้ว่า เป็นส่วนหนึ่งของกระแสทำลายล้างมนุษยชาติอย่างไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ความจริงให้ลึกซึ้งกว่านี้ เนื่องจากภายในตัวของมันเองเป็นสิ่งอยู่บนฐานความจริงอยู่แล้ว จนกว่าจะถึงช่วงซึ่งมนุษย์ทุกรูปทุกนาม จะสูญสิ้นไปจากโลกนี้ในที่สุด

สิ่งซึ่งกล่าวมาแล้วทั้งหมด มาถึงที่สุดก็เกิดคำถามขึ้นว่า หรือว่าวิถีทางดังกล่าว ซึ่งเป็นความจริงและเป็นมาแล้วชัดเจนยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ เป็นสังขารของการอยู่ร่วมกันและดำเนินชีวิตร่วมโลกซึ่งกันและกัน ในกระแสการเกิดการดับในด้านรูปวัตถุ กับการสืบทอดภายในวัฏจักรชีวิตและสังคม ซึ่งค้นพบได้จากประสบการณ์ชีวิตแม้ว่าเพียงชีวิตหนึ่ง แต่ก็ถือว่า เป็นความรู้สึกที่เกิดได้พบได้อย่างอิสระ โดยที่จะเกิดแก่ชีวิตบุคคลใดในลักษณะใด และชาติใดภาษาใด แม้มีความแตกต่างหลากหลายเป็นอย่างไรร่วมกันได้ทั้งสิ้น.